

SLUTTRAPPORT

HØYKULT - FORPROSJEKT

1 - Mål og forventet nytteverdi

HøyKult er et kultur- og underholdningsprosjekt for alle grupper eldre og aldrende, basert på datamaskiner, høyhastighetsnett og internett.

I forprosjektet ønsket vi å starte utviklingen av et slikt nytt og variert tilbud, og legge til rette for at det kunne videreføres og videreutvikles i et hovedprosjekt. Dette skulle gjøres ved å bestemme tekniske løsninger, anskaffe og prøve ut utstyr, utvikle og prøve ut aktiviteter, og skape interesse hos målgruppen og samarbeidspartnere.

Gjennom prosjektet ønsker vi å skape sosiale og kulturelle miljøer for eldre, der man kan få underholdning, veiledning og opplæring. Tilbudene skal tilrettelegges slik at også funksjonshemmede, aldersdemente og andre kan ha nytte av og benytte dem. Videre vil vi gi tilgang til moderne tjenester og kommunikasjon, mulighet til å utvikle og dele sine interesser og kunnskaper, og dermed legge til rette for å inkludere flere eldre i dagens IT-samfunn.

Vi ønsker dette skal føre til mindre sosial isolasjon, gi økt tilgjengelighet til stimulerende kulturaktiviteter, ha forebyggende og helsefremmende virkning, gi økt samarbeid på tvers av sektorer og med frivillige, og gi oss nyttige erfaringer og kompetanse som kan viderefremmes og videreutvikles.

2 - Gjennomføring

Prosjektet ble ledet av fagkonsulent ved Strinda distriktsadministrasjon, og har hatt en prosjektkoordinator samt en hovedansvarlig for innhold, utforming og teknisk oppsett. Andre sentrale personer i prosjektet har vært leder ved Aktivitetsbasen Gulhuset, leder ved Strinda Frivillighetssentral og daglig leder ved Brundalen eldresenter.

Den første tiden i prosjektet ble brukt til å kartlegge og undersøke tekniske løsninger. Vi vurderte et system med høyhastighets-radiolink, men dette hadde for dårlig rekkevidde og var dessuten for kostbart. Vi undersøkte derfor forskjellige kabel-forbindelser, og fant kabel-tv nett som den eneste prismessige realistiske løsningen. Denne leveres for tiden med maksimalt 512 kbps, men vil snart få utvidet kapasitet.

Ved Aktivitetsbasen Gulhuset ble det installert en slik forbindelse, og anskaffet et lokalt pc-nettverk med diverse tilleggsutstyr. I samarbeid med Strinda Frivillighetssentral startet vi så opp internettkafé og datakurs for eldre.

Det ble opprettet et samarbeid med Brundalen eldresenter og daglig leder der. Vi anskaffet en multimedia-pc med touch-screen og internett over kabel-tv nett, og avtalte tre demonstrasjonsdager av det nye tilbudet på eldresenteret.

Av tilbud hadde vi startet utviklingen av:

- Karaokeprogram med sanger av Alf Prøysen, tilrettelagt for touch-screen.
- Web-server med informasjonsbank og tilrettelagte hjemmesider. I samarbeid med Strinda historielag og Strindaposten har vi bl.a. lagt ut stoff og bilder fra disse.
- Eksperimentering med videotelefon og andre kommunikasjonsmåter.

På eldresenteret måtte vi ta spesielle hensyn: en veldig viktig del av arbeidet med å tilrettelegge aktivitetene der for å skape interesse, var å ufarliggjøre datamaskinen og å gjøre tilbudene så enkle at hvem som helst kan mestre dem. Aktivitetene måtte være spennende og underholdende, og treffe i forhold til deltakernes interesser og ønsker. Samtidig var det viktig at de fra starten av fikk en følelse av å beherske dette nye tilbudet.

Vi gjennomførte tre vellykkede besøk til Brundalen eldresenter. Det første var med en liten gruppe eldre, for å prøve ut om aktivitetene slo an. Vi ønsket videre med dette første besøket å få en «fot innenfor», og spre et rykte om at noe nytt, enkelt og artig var kommet i hus. Det andre besøket var en underholdningskveld med ca 25 besøkende. Her hadde vi med lerret og projektor så alle skulle se godt, og vi fikk besøk fra Strinda historielag og Strindaposten. På lerret (vha. en pc med touch-screen) presenterte historielaget og Strindaposten seg gjennom web-sider på datamaskinen, vi snakket med kjente over videotelefon og hadde karaoke med allsang. Vi snakket om prosjektet og koste oss med kaker og annet godt. På det tredje besøket kom en mindre gruppe med spesielt interesserte, som selv fikk prøve ut de tilrettelagte tilbudene på datamaskinen og lære litt om internett.

Den 9.februar hadde vi møte med NOVA, Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens og Polioforeningen, og ble enige om et samarbeid med prosjektet «Funksjonshemming og aldring» og to personer fra Polioforeningen. To poliorammede ble innlemmet i prosjektet og har deltatt ved datakurset. Vi har videre kartlagt spesielle behov og interesser hos disse, og mulighetene for å kunne utvikle spesielle tilbud for denne målgruppen.

3 - Resultat

3.1 Oppramping

Ved Aktivitetsbasen Gulhuset er det bygd ut et fungerende nettverk av datamaskiner, tilknyttet internett over kabel-tv nett. Videre har vi utstyr for videotelefon, musikk, bildebehandling og utskrift. På Brundalen eldresenter har vi tilpasset en multimedia-pc for touch-screen, med internett-tilgang over kabel-tv.

Vi har startet utviklingen av et underholdningstilbud for eldre, funksjonshemmede, aldersdemente og andre, som ikke krever noen forkunnskaper på pc eller internett. På en multimedia-pc har vi endret det generelle brukergrensesnittet, til en enkel pekermeny tilrettelagt for touch-screen. På denne maskinen kan man spille karaoke, eller se tilrettelagte hjemmesider. Et viktig del av tilretteleggingen er å dempe frykten for ny teknologi og datamaskiner. Vi har derfor jobbet mye med utforming av grensesnittet og kaller ikke maskinen for datamaskin, men heller karaokemaskin eller annet.

Ved Aktivitetsbasen Gulhuset har vi startet 15 timers datakurs for «voksne». Ved disse kursene tar vi for oss det generelle grensesnittet (Windows 95), filbehandling, tekstbehandling og internett (hjemmesider og epost). Gruppene har vært på 4-8 personer, og fram til påske hadde 3 grupper fullført kurset med meget positive erfaringer og tilbakemeldinger. Det har vært stor påmelding, og mange står derfor på ventelister.

Ukentlig internettkafé ble også startet. Her er det fritt fram for alle å prøve seg fram på opptil 6 maskiner. Dette var et høyt ønsket tilbud, særlig for alle de på venteliste til datakursene og de som ikke har pc hjemme. Det sosiale har også vist seg å være meget viktig, og deltakere fra avsluttede kursgrupper treffes gjerne igjen her.

I tilretteleggingen av Aktivitetsbasen Gulhuset og datatilbudet for funksjonshemmede, har vi fått god hjelp av to personer fra Polioforeningen. De har fått stort utbytte av datakursene, og vi har jobbet med utforming av spesielle tilbud som de kan få tilgang til hjemme. Her har vi vært begrenset av at Telenor ennå ikke leverer internett over kabel-tv der de bor.

3.2 Nytteverdi og utvikling av resultater

Ved Aktivitetsbasen Gulhuset er det etablert et godt sosialt «eldredata»-miljø. Det er stor pågang av interesserte til datakursene, og internettkaféen får stadig flere besøkende. Etterhvert som kunnskapsnivået har økt er det kommet ønsker om mer avanserte tilbud og kurs for viderekommende. Samtidig ser vi at man ønsker denne muligheten og arenaen til å treffe andre eldre. Kursene gir inntrykk av tilhørighet og samhold i gruppene, og det er positivt at lokalet ikke er noe eldresenter eller typisk sted for bare eldre og uføre. Framover ønsker vi å engasjere enkeltpersoner og grupper av eldre i forskjellige prosjekter, og involvere dem videre i utviklingen av en informasjonstjener på internett. Etterhvert vil mange bli flinke nok til at de i større grad kan hjelpe hverandre, og selv utforme nye tilbud og finne nye aktiviteter. I tillegg til at eldre veileder eldre, ønsker vi også å vektlegge kontakt mellom eldre og ungdom.

Med informasjonstjeneren ønsker vi å utvide samarbeidet med Strinda historielag og Strindaposten, og finne ytterligere samarbeidspartnere som kan bidra med lokalnyheter og stoff. Dermed vil flere få assistanse og mulighet til å publisere materialet sitt på internett. Det skal også samles informasjon som er av interesse regionalt og nasjonalt. Vi ønsker å etablere samarbeid med tilsvarende miljøer andre steder i landet, og ha kommunikasjon og informasjonsutveksling over internett. Vi vil eksperimentere med videotelefon som ny og spennende kommunikasjonsmåte, med andre grupper eldre, yngre familiemedlemmer samt venner og kjente (som har utstyr som tillater det).

Opplæring planlegges også over internett, både gjennom tekst, bilder, lyd og videoklipp på informasjonstjeneren (les web-server), og gjennom videotelefon. Her vil kompetansen til ansatte og brukere ved Aktivitetsbasen Gulhuset kunne utnyttes.

Karaokeprogrammet vil vi utvide med flere artister og sanger, samt legge inn noen filmklipp (f.eks. gamle Filmaviser). Dette er et spennende og fleksibelt program, og kan utvides på mange måter. Vi vil bl.a. undersøke angående samarbeid med lydbokbibliotek. Det vil bli utformet små og enkle versjoner av programmet, til bruk på sykehjem og lignende, og mer avanserte versjoner for internett til oppegående og kravstore brukere.

Ved Brundalen eldresenter har vi med demonstrasjon av tilrettelagte tilbud skapt interesse hos de besøkende og beboerne ved sykehjemmet. Man er glade for nye aktiviteter og mennesker, men vi er nødt til å gå sakte fram. I første omgang planlegger vi å demonstrere og veilede tilbudet én time i uken. Når vi har fått bygget et egnet skap og beskyttelse av utstyret, håper vi det kan stå tilgjengelig hele tiden. Det er da viktig at de ansatte ved eldresenteret får nødvendig opplæring. Tilbudet har så langt vist seg å være engasjerende: mange synger med til karaokeprogrammet og de gamle bildene fra historielaget starter diskusjoner. Vi har oppfordret brukerne til å bidra med egen musikk

og bilder, og prøver å komme i kontakt med familie og venner som «er på» internett.

For å kunne utvikle gode tilbud må man på den ene siden kjenne brukernes ønsker til innhold og behov til tilrettelegging, og på den andre siden kjenne de tekniske mulighetene og begrensninger. Måten tilbudene blir utformet, presentert, veiledet og fulgt opp er også av stor betydning. Her har vi høstet nyttige erfaringer og hevet vår egen kunnskap på flere områder. Etterhvert som alle i prosjektet får god innsikt og forståelse for innholdet, vil det virkelig kunne skyte fart !

Prosjektet har stort potensiale og gode muligheter for videreutvikling, og dekker nasjonale satsinger på IT og høyhastighet, samt eldre, funksjonshemmede, kultur, helse mf. Kommunale enheter og virksomheter som dekker disse gruppene vil kunne få større muligheter til å utvikle samarbeid seg imellom, forbedre og skape nye tjenester. Prosjektet ligger utenom det kommunale IT-systemet, og tjenestene er et tillegg og supplement til de kommunale.

4 - Andre forhold

Prosjektet «Aldring og funksjonshemming» har deltatt i prosjektet som bidragsgiver til egenandelen, og ønsker å videreføre samarbeidet i et hovedprosjekt. De to poliorammede som har deltatt på datakurset ser stor verdi i prosjektet, og bidrar gjerne til videre utvikling og utvidelse av det.

Vi har diskutert muligheten for å inkludere Høgskolen og Universitetet i prosjektet, og har sendt ut forespørsler til forskjellige institutter og fakultet ved NTNU og HiST. Vi har fått som svar at det er interesse for dette.

Etter medieomtale i Byavisa, Midt-nytt på TV og Treffpunkt på Internett, så har interessen for prosjektet skutt i været. Vi tror at jo større er jo bedre, og ønsker å utvide tilbudet. Vi har hatt samtaler med og planlegger samarbeid med bl.a. Biblioteket i Trondheim, Steinkjer pensjonistlags aktivitetssenter, Eldres Hus og de andre eldresentrene i Trondheim, samt eldresenter i nabokommunene Klæbu og Malvik.

5 - Sluttvurdering

Vi er meget fornøyde med de resultatene vi har oppnådd i forprosjektet, og ønsker å videreføre og utvikle det i et hovedprosjekt. Søknad utformes i disse dager.

Vi har oppnådd å gjøre konkrete ting som anskaffelse av noe utstyr, utvikling av program og underholdning, utprøving og start av tilbud. Vi har etablert interesse hos brukerne og samarbeidspartnere, og bør raskt følge opp resultatene for å ikke svekke dette.

Det har vært god måloppnåelse i forhold til kapittel 1, og resultatene så langt viser at vi er på rett spor. De eldre er nysgjerrige på hva man kan gjøre med datamaskinen, og synes det er veldig artig å få til det samme som de unge gjør. Det er tilfredsstillende å kunne beherske et slikt avansert redskap, og det gir god underholdning. Tilgangen til utstyret og litt veiledning gir de eldre økt mulighet til kommunikasjon, og til å utvikle interesser og kunnskap.

Tilgangen til bredbånd har stått sentralt i prosjektet, og gjennom videreutviklingen i et hovedprosjekt vil bruken og etterspørselen øke betraktelig. Vi ser at prosjektet gir nyttige tilbud og mulighet for økt livskvalitet, og ønsker med hjelp fra våre samarbeidspartnere å gi det et så stort omfang som mulig.

Arbeidsmiljøet i prosjektet har vært positivt og gitt godt samarbeid, og vi har hatt gode personressurser i frivillige, sivilarbeidere, ungdom, studenter, eldre og andre. Vi håper på og ser fram til videre samarbeid med HøyKom!